

ORTA ÖĞRETİM VE GÖZLERİNİN İÇİ GÜLEN BİR ÇİFT ÖĞRENCİ KARİKATÜRÜ

M. Kemal Adatepe

Demokratik ve Özgür Bir Lise İçin Rapor 1: Bu Yıl Olmasın! / (haz.:) Barikat Gazete ve Yay.,
İst.: Barikat Gazete ve Yay., 1992. 126 s.

“*Onuru çiğnenmiş bütün insanlara...*” Evet ne yazık ki onuru çiğnenmiş bütün insanlara armağan edilmiş ve kapağında el ele tutuşmuş, gözlerinin içi gülen bir çift karikatür genç insan olan bir kitapçık; bir rapor.

Ülkemizde yıllardır süregelen ve artık büyük ölçüde de kanıksanmış olan kötü muamele, hakların gasbı, hak arayamama, hak aranmasının engellenmesi vb. sorunlar, gerek yaşayanlarca, gerekse meslek gurubları (avukatlar, sendikacılar, öğretmenler vb.), siyasi gurublar ve kısmende üniversite gençliğince dile getirildi, çözüm yolları bulunmaya çalışıldı. Yaşananlarla oluşturulan bu çabalar (bilerek ya da bilmiyerek), bir yandan toplumsal-kültürel yapımızın eksiklerinin (bir anlamıyla da kısırlığının), üst yapı kurumlarının oluşumlarındaki yanlışları ve aksaklıkları ortaya çıkartırken, diğer yandan da bu bu yanlışlık ve aksaklıkların toplumsal yaşantımız üzerindeki olumsuz etkilerini de açıklamakta.

Doğal olarak tüm bunlarda yaşanmışlıkların doğrudan dile getirilmiş olması büyük önem taşıyor. Bir çok kez olayları yaşayanlar, yaşadıklarını aktarırken neden-sonuç ilişkisini kuramaları bile, konu üzerinde çalışanlara birinci elden malzeme vermiş oluyorlar. Ancak bazı konularda bu şansı yakalamak çok zor. Bu nedenle “*onuru çiğnenmiş bütün insanlara*” armağan edilen kitap, (ne yazık ki) sorunların birinci elden anlatabilme şansına çok az sahip olan ortaöğretim gençliğinin, kendilerini en iyi anlatabildikleri bir çalışma.

Önsözüne, “*Şu anda elinizde bulunan çalışma, bizzat bu kitabın içerdiği sorunları yaşayan insanların kollektif bir çabası olarak gerçekleşti. İnsanlar sorunların boyutlarının böylece açığa çıkartılmasını gerekli gördüler ve bunun için çalıştılar...Ve; utanç vericiydi; utanması gereken biz değiliz elbette ama yine de yazarken utanç duyuyor insanoğlu.*” sözleriyle başlayan gözlerinin içi gülen el ele tutuşmuş bir çift karikatür genç insanın kitabı, “*Ve bu ülkede, açılan her 'paket'ten her zaman 'sopa' çıkmıştır ... Ve her zaman gençlik bu sopadan en çok nasibini alan kesim olmuştur*” sözleriyle sürüyor.

İlk bölüm, “*Ortaöğretim: Bir Garip Dünya*” başlığını taşıyor. İlk cümle ise “*Okula niçin gidilir?*” sorusu. Sonra bir başka soru: “*Örneğin şöyle bir soruyu hiç sorduk mu kendimize: 'Eğitim Nedir?'*” .” Sonra bir başka soru daha: “*Eğitimi düzenleyenler için bu sorunun yanıtı nedir?*” Ve sorularının yanıtını, “*Arkadaşıyla konuştuğu için öğrencisinin burnunu kıran öğretmen tipi, her sabah okulda 'giyim-kuşam' teftişine çıkan muavin beyler, kendini Mayk Hammer zanneden sayın müdürler ve kapı önünde gölgeye çektikleri arabada oturan polisler aynı 'eğitim'in birer parçasıdır.*” cümlesiyle özetliyorlar. Sonra tezlerini, “*Eti Senin! Kemiği Bile Senin*”; “*Barış...Barış...Barış...*”; “*Bir Liseli Kız Nasıl İntihara Sürüklenir?*”; “*Piknik ve Ölüm*”; “*Uçurumun Dibinde 15 Yaşında Bir Kız Çocuğu*”; “*Ve Başkaları...*”; “*Binbir Çeşidi Var Onur Kırmanın*”; “*Baskılar... Baskılar..Baskılar*”; “*Kişilik mi? Kültür mü?Onlar da Neymiş?*”; “*İrkçilik ve MÇP Belası*”; “*Namaz, Niyaz ve Şeriat*” alt başlıkları altında, 60 sayfalık utanç örneklerinden seçtikleri bir örnekleme zinciriyle kanıtıyorlar. Örnekler aslında herkesin bildikleri. Kimisinin yenilerini her görüşünde aynı

hüznü duyduğu; kimisinin unutmak istediği; kimisinin yok saydığı; kimisinin kurbanı olduğu; kimisinin ise 'kahramanı' olmayı hak sandığı utançlar. Ve bu utanç örneklerinin arasına sıkıştırılmış karikatürler : Kız öğrencilerin bekaret kontrolüne gönderilmesine karşı “Müdürler Niye Muayeneye Gitmiyor? Mesela Bakırköy'e” sorusu; ya da “Polisin Zamanını Boşa harcama! Kendi Öğrencini Kendin Döv!” espirisi.

İkinci bölüm, “Fırat'ın Öte Yanında Ne Var?” başlığını taşıyor. Başlıktaki soru, “Fırat'ın öte yakasını hiç sormayın”la daha ilk cümlede cevaplanıyor. Hiç sormayının anlamı ise, “Hepinizin Kellesini Uçururum”; “Karanlık Bir Oyun: Hizbullah!”; “Okulun İçi ya da Dışı: Hiç Farketmiyor”; “Özel Tim İcat Oldu: Okullar Paydos!”; “Özel Savaşın Kurbanları: Çocuklar” alt başlıklarında toplanmış. Bölümün sonundaki 1990 yılı için verilen ve yaşları 11-17 arası olan ve 28'i idam, diğeri 5-25 yıl arası ceza istemli 105 çocuk, alt başlıkları karşılıyor.

Kitabın üçüncü bölümü, “Bu Arada Eğitime Ne Oluyor?” başlığını taşıyor. Ve, “Elbette 'eğitim' kurumları ve 'eğitimciler' bu kadar lüzumsuz işle, ilkelikle, baskıyla, saçmalıkla ömrünü geçirirse, (herhalde) 'eğitim'e de zaman kalmaz ...Kendilerine 'eğitimci' sıfatını yakıştırmış olan insanlar öğrencilerin kravattıyla, saçıyla, bekaretiyle kafayı bozmuşlarsa; dayak atmayı , 'ihbarcılığı' bir marifet bellemişlerse; bilimden kopuk safsataları çocukların önüne sürmeyi görev sayıyorlarsa, eğitime nasıl zaman bulabilirler ki!...” cümlesi, başlıktaki soruyu cevaplıyor. “Çoraklaşan Eğitim”; “Sonuçta Üretilen Ne?”; “Bir rapor: Gençlik ve İntihar Eğilimi”; “Ve Çocuklar...Çocuklar...”; “Kentlerin Öte Yüzü...”; “1992-1993 Öğretim Döneminin Başlangıcında”; “Bu Yıl Olmasın Demek Yeterlimi?”; “Bir Yaklaşım: Öğrenci Birlikleri”; “Öğrenci Birlikleri Nasıl Olmalı” alt başlıklarında, el ele tutuşmuş, gözlerinin içi gülen bir çift karikatür genç insan, kendi açılardan sorunlarını irdelemeye çalışırken, fazla iddialı olmadan çözüm yolları üzerinde de tartışıyorlar.

Onlar, belki Milli Eğitimin Temel Kanunu'ndan ve Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'den habersizler; belki isimlerini duymuş olsalar bile içeriğini bilmiyorlar. Ya da içeriğini bilseler bile, konuyla doğrudan ilgili oluşumların etkilerini tam çözümleyemiyorlar. Ama üzülmeler, bu ilişkileri ne yazık ki konu üzerinde teorik olarak çalışanlarda pek çözümleyemiyorlar. Her zaman olduğu gibi “Atatürk inkılap ve ilkeleri” ile cümleye başlanarak, içi boşaltılmış değerlerin ön plana çıkarıldığı “Türk Milli Eğitiminin Amaçları” ve “İlkeleri”nin (60-70 yıl önce çok olumlu bir başlangıç yapılmış olsa bile artık bugün) bilimsellik ya da çağdaşlık kaygısı taşımadığı ve daha üzücüsü, açıkça ilan edilmemiş bir savaşın taraflarının, özellikle ilk ve orta öğretimde yılların birikimlerini kustuğunu göz önüne almaksızın, kişilik oluşumu çok önemli yaşlarda insanlık onuruyla bağdaşmayacak olayları yaşamak zorunda kalan insanların sorunlarını çözümlenmeye çalışmak; onları göz önüne almadan, okutulan ders kitaplarının bilimselliğini tartışmak; öğrenci psikolojisi üzerine teoriler üretmeye çalışmak (bütün olumluluklarına rağmen) sadece bir kısır döngüye dönüşmekte; en azından öğrenciyi 'birey' olarak ciddiye alan ve onun değerlendirme yeteneğini güçlendirecek bir eğitim arayışı için yetersizdir.

Ve sonuç olarak; “birey” olmak isteyen, “düşünmeyi öğrenmek” isteyen, el ele tutuşmuş, gözlerinin içi gülen bir çift karikatür genç insana, gazete, dergi sayfaları arasında unutulmaya terk edilmiş yaşanmışlıklarını, kendilerini eğittiklerini iddia edenlerin yapamayacaklarından emin olduğum bir ustalıkla (ve kaynaklarıyla kanıtlayarak) belgeselleştirdikleri için; kendilerini tanımlıyabildikleri için teşekkürler. Dileriz ki, gözlerindeki pırıltılar hiç bir zaman kaybolmasın.

